

זאת חוקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו

שמות פרק יב פסוק מג -

ויאמר יקוק אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו:

Why is the "chukat haPesach" the defining feature of korban Pesach that a ben nechar can't eat it?

רש"י שמות פרק יב פסוק מג-

(מג) זאת חקת הפסח - בי"ד בניסן נאמרה להם פרשה זו: כל בן נכר - שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים. ואחד נכרי ואחד ישראל משומד במשמע:

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קכח

והמצוה הקכ"ח היא שהזהירנו מהאכיל הפסח לישראל שנשתמד והוא אמרו יתעלה (שם) כל בן נכר לא יאכל בו ופרשו התרגום לקבלה כל בר ישראל דישתמד. ולשון מכילתא (דרשב"י) כל בן נכר זה ישראל משומד שעבד עבודה זרה:

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קכו

והמצוה הקכ"ו היא שהזהירנו מהאכיל הפסח לגר תושב והוא אמרו יתעלה (שם) תושב ושכיר לא יאכל בו:

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קכז

והמצוה הקכ"ז היא שהזהיר הערל מאכול הפסח והוא אמרו יתעלה (שם) וכל ערל לא יאכל בו. ומי שאכל והוא ערל לוקה:

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ט הלכה ז

המאכיל כזית מן הפסח בין מפסח שני למומר לע"ז, או לגר תושב או לשכיר, הרי זה עובר בלא תעשה ואינו לוקה אבל מכין אותו מכת מרדות, ובן נכר האמור בתורה זה העובד אל נכר, ואין מאכילין ממנו לנכרי אפילו גר תושב או שכיר שנאמר תושב ושכיר לא יאכל בו. +/השגת הראב"ד/ המאכיל כזית מן הפסח וגו' עד תושב ושכיר לא יאכל בו. א"א ואפילו לישראל שאינו ממונה עמו אע"פ שהוא תושבו או שכירו ולכך בא מדרשו ואין צורך לגר תושב שהוא ערל. +

ספר החינוך מצוה יג

שלא נאכיל מן הפסח לישראל משומד

שלא נאכיל מן הפסח לישראל משומד, שנאמר [שמות י"ב, מ"ג] כל בן נכר לא יאכל בו, ובא הפירוש עליו בן ישראל שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, וכן תרגם אונקלוס.

משרשי מצוה זו, מה שכתוב בשחיטתו, לזכר ניסי מצרים, ועל כן ראוי שלא יאכל בו משומד, אחר שאנו עושין אותו לאות ולזכרון שבאנו באותו הזמן לחסות תחת כנפי השכינה ונכנסנו בברית התורה והאמונה,

אין ראוי שנאכיל ממנו למי שהוא הפך מזה שיצא מן הכלל וכפר באמונה. ועל כיוצא בזה נאמר בתלמוד לפעמים סברא הוא, כלומר ואין צריך ראייה אחרת. ונוהגת בזכרים ונקבות, בזמן הבית שיש שם פסח. ועובר עליה והאכיל ממנו לבן נכר, עובר על לאו, ואין בו מלקות לפי שאין בו מעשה.

מנחת חינוך מצוה יג

שלא וכו'. מבואר בר"מ פ"ט מק"פ ה"ז וע"ש דבין פסח ראשון ובין פ"ש עובר בלאו הזה ועכ"מ שם ואף שכתוב בתורה כל בן נכר לא יאכל ומנין שעובר על הלאו הזה המאכילו? עיין כסף משנה כתב דמשמע לרבינו דעליו (למומר) לא שייך לומר דאזהר הכתוב דלא חייש למה שהזהירה תורה הקדושה ע"כ הפי' לישראל המאכילו אזהר קרא.... ולענין שאנו עסוקים כאן בפסח צ"ע דמלשונם נראה דוקא רשע לע"ז אבל לחלל שבת אינו בכלל זה וגם לדברי הכ"מ שיצא להר"מ שאזהרה על המאכילו דאין שייך עליו כיון דאינו חושש א"כ בשלמא בעע"ז שייך שפיר אבל אם שומר כה"ת רק מחלל שבת שייך שפיר אזהרה עליו ג"כ וצ"ע כעת... וגוף הדבר צ"ע אמאי לא נימא דהעובד עכו"ם עצמו מוזהר על זה אף דאינו ציית מ"מ מוזהר על כה"ת ואיך יאמר הר"מ דבר חדש שלא נמצא באיזה מקום ואין דרכו בכך וגם נ"מ לדינא לאחר שעשה תשובה אם אכל מן הפסח בהתראה לוקין על לאו זה ודאי ככל הלאוין שעבר לוקין אם ידינו תקיפה אפילו בעשה תשובה כי כל החייבים בב"ד של מטה לא מהני תשובה כידוע ומנלן לחייב המאכיל לאפוקי מפשט דקרא.... והנה בלאו הזה כאן דהמאכיל מוזהר מצינו כיו"ב ביבמות דאסור להאכיל בידים דבר איסור לקטן משום לא תאכלום לא תאכילום... ושם אינו מבואר להדי' דאין לוקין... ועיין כאן בכ"מ כתב דטעם הר"מ כיון דלא כתיב בהדי' לא תאכיל ע"כ אין לוקה ע"ש.... ואין בו מלקות וכו'. באמת בר"מ אינו מבואר טעם זה והכ"מ נתן טעם כמש"ל ואיני מבין ד' הרהמ"ח אמאי ל"ה מעשה אם מאכילו בידים שתחב לחבירו בבית הבליעה ובל"ז לא הי' אוכל למה לא נחשב מעשה ואפילו רק אם נתן לו לאכול ג"כ חשיב מעשה ואפשר בנותן כיון דעוד הברירה בידו שלא לאכול עדיין ל"ה מעשה כשנתן לו כי אז לא עבר על הלאו ואח"ז כשאוכל אוכל ע"ד עצמו אבל אם תחב לו למה לא נחשב מעשה ולמה לא ילקה כדין המלביש לחבירו כלאים דה"ל מעשה ולוקין להר"מ ולומר לדעת הרהמ"ח כיון דמשכחת לה בלא מעשה שיניח לפניו א"כ אפילו בעשה מעשה אין לוקין כידוע דעת הרהמ"ח ז"א חדא דהלאו הוא במאכילו בידים כמש"ל ועוד כתבתי כ"פ בשם השעה"מ דאם עושה מעשה בענין שא"א באופן אחר ה"ל מעשה א"כ למה לא ילקה כאן ולמה לא חשיב מעשה וצ"ע כעת.

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א

הלכה א- מצות עשה לשחוט את הפסח בארבעה עשר לחדש ניסן אחר חצות, ואין שוחטין אלא מן הכבשים או מן העזים בלבד זכר בן שנה, ואחד האיש ואחד האשה חייבין במצוה זו. -הלכה ב- ומי שביטל מצוה זו בזדון ועבר יום ארבעה עשר ולא הקריב והוא לא טמא ולא בדרך רחוקה הרי זה חייב כרת, ואם ביטלה בשגגה פטור.

רש"י שמות פרק יב

(מח) ועשה פסח - יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד, תלמוד לומר והיה כאזרח הארץ, מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר:

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת זבחים הקדמה

ואחרי כן אומר. כי הקרבנות נחלקים באופן אחר לארבעה סוגים, קרבן צבור, וקרבן יחיד, וקרבן צבור כעין קרבן יחיד, וקרבן יחיד כעין קרבן צבור... והסוג הרביעי קרבן יחיד כעין קרבן צבור. והוא קרבן פסח ששוחט כל אדם ביום ארבעה עשר בניסן כמו שנתבאר בפסחים... אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור...

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף עח עמוד ב
רבי נתן אומר: מניין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד - תלמוד לומר ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים, וכי כל הקהל שוחטין? והלא אין שוחט אלא אחד! אלא מלמד שכל ישראל יוצאין בפסח אחד.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה נוסח ההגדה
חכם מה הוא אומר: +דברים ו'+ מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם, אף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. רשע מה הוא אומר: +שמות י"ב+ מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שניו ואמור לו +שמות י"ג+ בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, ואילו היה שם לא היה נגאל.